

At forske i sygepleje

Virginia Henderson skriver, at sygeplejersken selvstændigt har et ansvar på de områder, hvor hun alene har ansvaret for resultatet, dvs. på alle områder, der drejer sig om at varetage patientens grundlæggende behov. Det er indenfor disse områder at sygeplejeforskningen skal ske.

Kilde: Virginia Henderson:

The nature of nursing, 1966

Gyldendal akademisk 2005 1.udgave

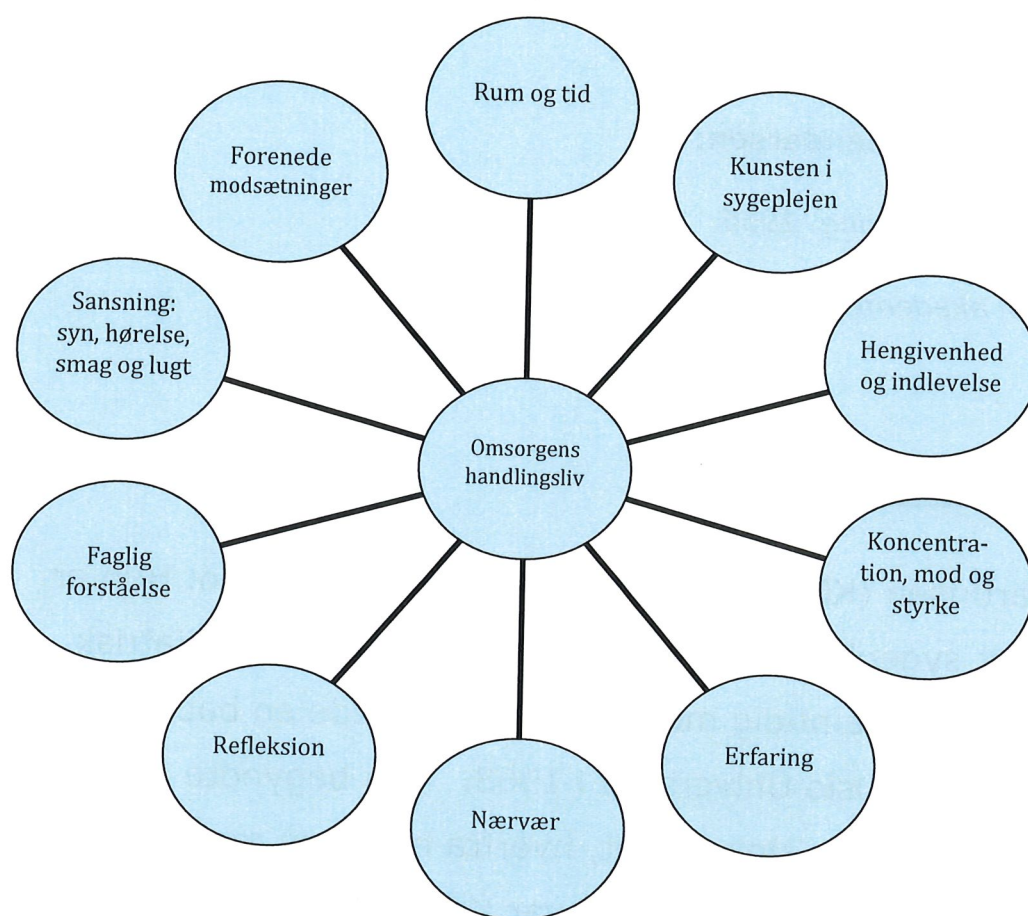
Kari Martinsen 1943

Kari Martinsen (KM) er født i 1943 og opvokset i Oslo. Hun er uddannet sygeplejerske 1964. Hun arbejder som psykiatrisk sygeplejerske samtidig med, at hun afsluttede en bachelor i psykologi ved Oslo Universitet i 1968. Hun begyndte at læse filosofi ved Bergen Universitet, hvorfra hun blev magister i 1975 og Dr. Philos i 1984. I 1990-1995 var K.M. lektor ved Århus Universitet, hvor hun bl.a. var med til at opbygge kandidatstudiet i sygeplejevidenskab (cand.cur.). I 1997 flyttede K.M. tilbage til Norge, hvor hun har været tilknyttet Universitetet i Tromsø, Lovisenberg Diakonale Høgskole i Oslo og Bergen Universitet.

Aktuelt arbejder K.M. som forsker med tilknytning til Høgskolen i Harstad.

Kari Martinsen har præget omsorgstænkningen i Danmark og Norge siden 1970'erne.

Kari Martinsens omsorgsfilosofi

Det er ord som: Næstekærlighed, håb, lidelse, smerte, offer, skam, krænkelse og fortvivlelse, der indgår i omsorgsfilosofien. K.M. skriver: "Det er store ord, men de tilhører livet og vor sygeplejehverdag".

K.M.'s omsorgsfilosofi fungerer som en overordnet filosofi for sygepleje. Dens styrke er evnen til at fremme refleksion over sygeplejepraksis i forskellige sammenhænge, idet den giver et klart billede af, hvilke betingelser, der efter K.M skal være til stede for at sygepleje kan kaldes omsorg eller moralsk praksis.

Selv om omsorg er mere end sygepleje, er omsorg grundlæggende for sygepleje og for andre former for omsorgsarbejde.

Omsorg omfatter: at **tænke på, at tage sig af og at bekymre sig om den anden**. Omsorgens skal være relationel, praktisk og moralsk.

Omsorgsteoriens dimensioner

- **Den relationelle dimension:** Der må være mindst to mennesker involveret.
- **Den moralske dimension:** Relationen mellem mennesker er præget af afhængighed og magt. I en plejesituation er patienten den svage og afhængige part.
- **Den praktiske dimension:** Der kræves handling i en omsorgsgivende relation. Dette stiller krav til den faglige viden, som fås gennem praktisk erfaring kombineret med teoretisk viden.

Den professionelle omsorg kan opdeles i to typer:

1. Vedligeholdelsesomsorg:

- Målet er at patienten vedligeholder færdigheder, men ofte må tilbagegang accepteres.
- Plejen er tilrettelagt over lang tid.
- Opgaverne er ikke ret specialiserede, og dermed ikke ret omkostningstunge.
- Opgaverne er ikke ret prestigefyldte.
- Værdier som næstekærlighed og uegennyttighed er primære.
- Plejen tager afsæt i de svage og mest plejekrævende mennesker.

2. Vækstomsorg

Målet er at patienten bliver i stand til at klare sig selv.

Plejen er tilrettelagt over en kort periode.

Opgaverne er specialiserede og dermed kostbare og varetages af uddannet personale.

Opgaverne er prestigefyldte.

Værdier som uafhængighed og at kunne klare sig selv (selvhjælp) er primære. Plejen tager afsæt i, at patienten forventes at blive rask.

Menneskesyn

Kari Martinsen ser vigtigheden af, at mennesket er i et fællesskab, at det er fællesskabet, der er i centrum og ikke det enkelte menneske.

Mennesket er ikke noget i sig selv, det er gennem afhængigheden til andre, at det enkelte individ udvikler selvstændighed og derved tør realisere sig selv.

Omsorgen tager afsæt i, at plejen tilrettelægges i samarbejde med patienten, og at der skal være en balance mellem vedligeholdelse- og vækstomsorg.

Omsorg betyder for K. M. mere end at bekymre sig om, og derfor kræver det faglig viden om såvel sundhed som sygdom.

Værdier i plejen og omsorgen

Grundlaget for Kari Martinsens tanker om omsorg er tillid, barmhjertighed og åben tale. Omsorgen ses som forholdet mellem patienten og plejepersonalet. Dette forhold er baseret på fællesskab og solidaritet. Omsorgen ydes uden forventning om, at få noget igen. Patienten er den svage part, og plejepersonalet må i solidaritet med ham varetage hans interesse.

Mål og handling

I samarbejde med patienten planlægges omsorgen ud fra en balance mellem vækst og vedligeholdelse, så der både er et praktisk og moralsk indhold i relationen mellem patienten og plejepersonalet.

Kari Martinsen tøver med at give konkrete anvisninger for sygeplejearbejdet. Hun anbefaler i stedet at sygeplejersker "tænker med" og vurderer det hun skriver og taler om, i deres egne liv, deres egen praksis og erfaring og på den baggrund tænker sig frem til alternative handlemuligheder.

Kari Martinsen:

1. Sygeplejeteoretikere, bidrag og betydning for sygeplejen

Ann Marriner Tomey & Martha Raile Alligood

Munksgaard, 1. udgave 1. Oplag 2011

2. Sygeplejeteorier Marit Kirkevold

Gyldendal akademisk 2010 3.udgave